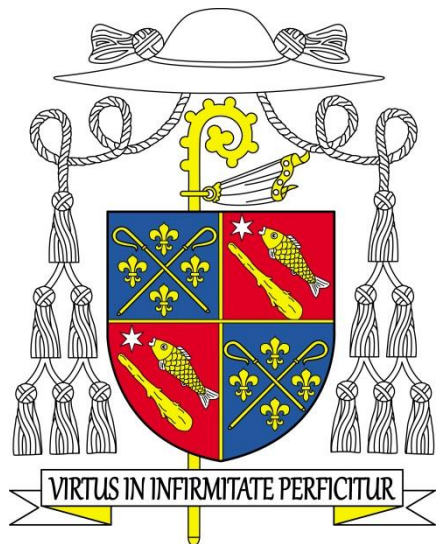

200.výročie narodenia Jána Palárika z pohľadu letopisu Concordia

Želiv, Kanonie premonstrátů, 11.novembra 2022

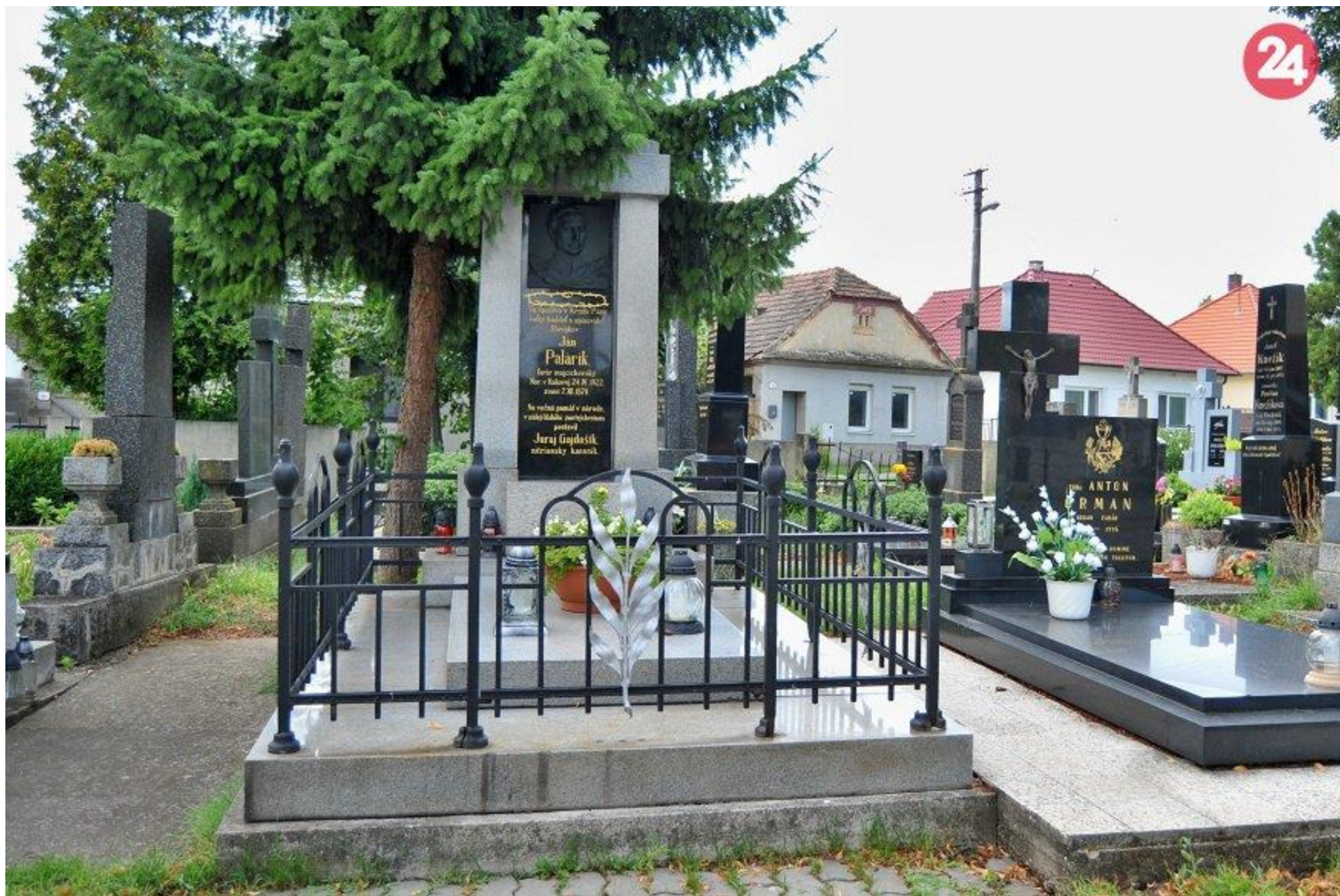
(Kedysi som bol...)

**Palárikov nástupca
v úrade**

**majcichovského
farára**

Majcichov, obec v okrese Trnava

MAJCICOVSKÁ MLÁDEŽ O JANKOVI PALÁRIKOVI

ZOSTAVIL PAVOL ZEMKO

Pavol Zemko

Palárikov Majcichov

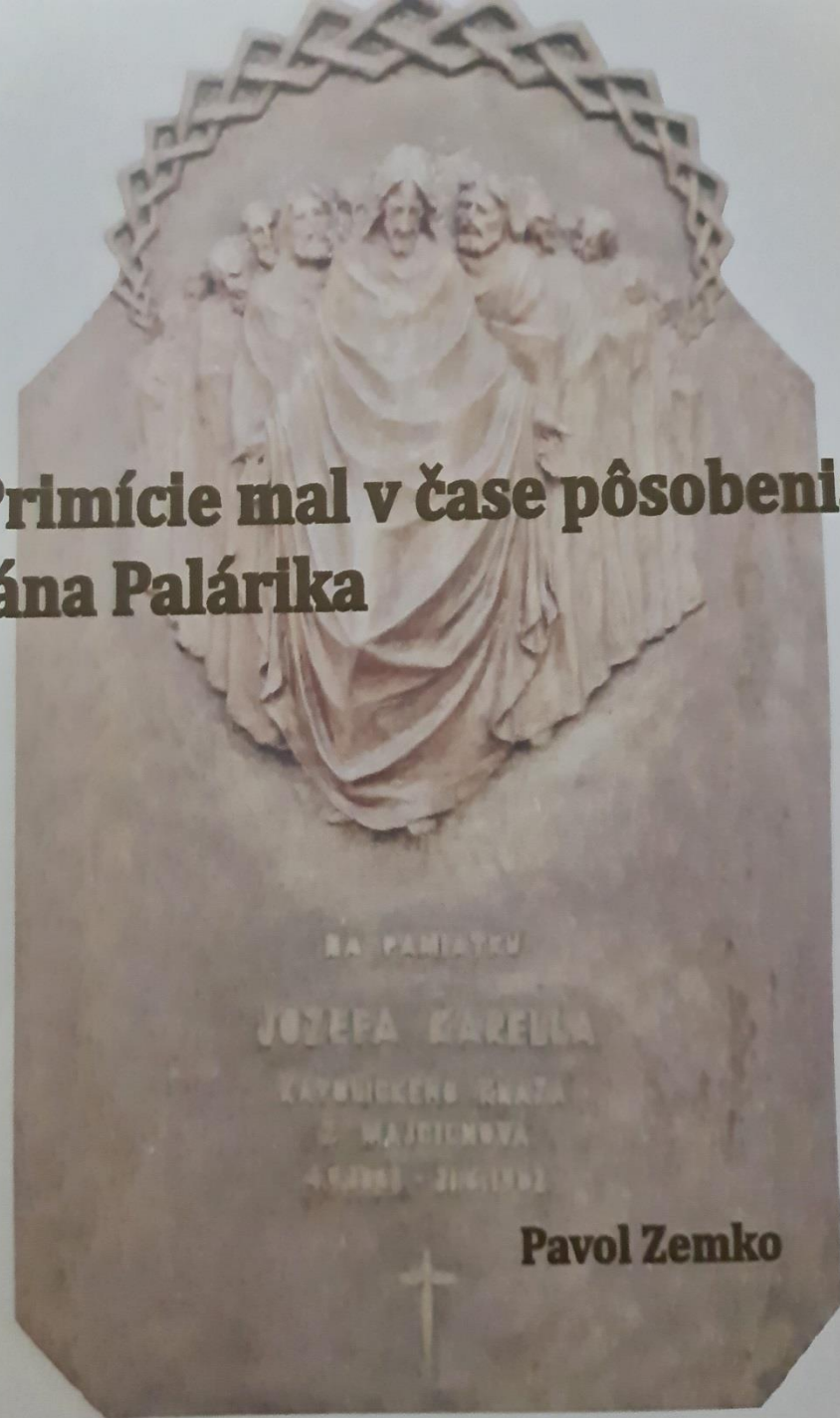

Palárikov nástupca v úrade farára

JÁN
PALÁRIK
1922-1979

Primície mal v čase pôsobenia Jána Palárika

NA PAMIAŤ

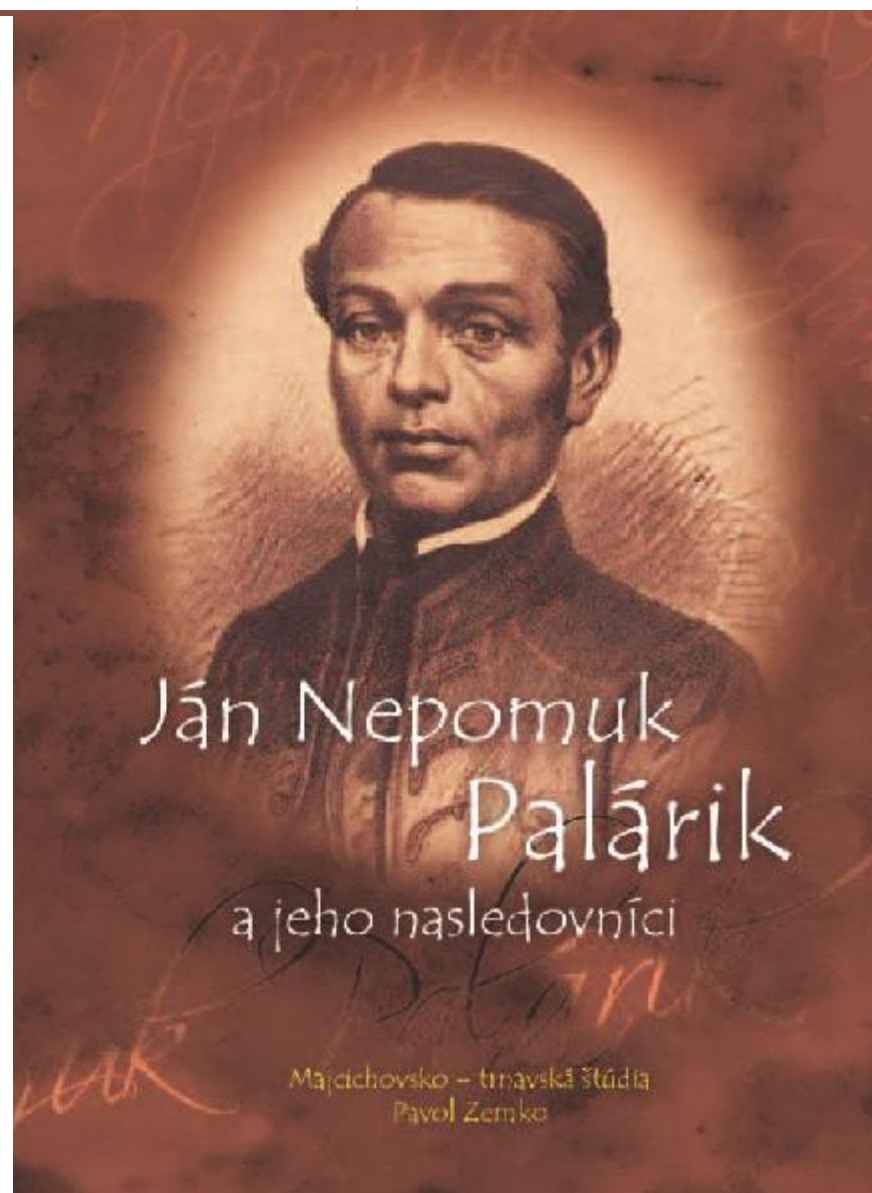
JOZEFA KARELLA

KATOLICKÉHO BRATA

Č. MAJITENOVA

4.12.1903 - 21.6.1962

Pavol Zemko

Miroslav Mareček – Pavol Zemko

Životnými cestami Jána Palárika

združenie miest, obcí a inštitúcií s palárikovskou tradíciou

**Haulikov
inštitút Trnava
je členom
ŽCJP
Raková**

PAVOL ZEMKO A KOLEKTÍV

EURÓPAN JÁN PALÁRIK

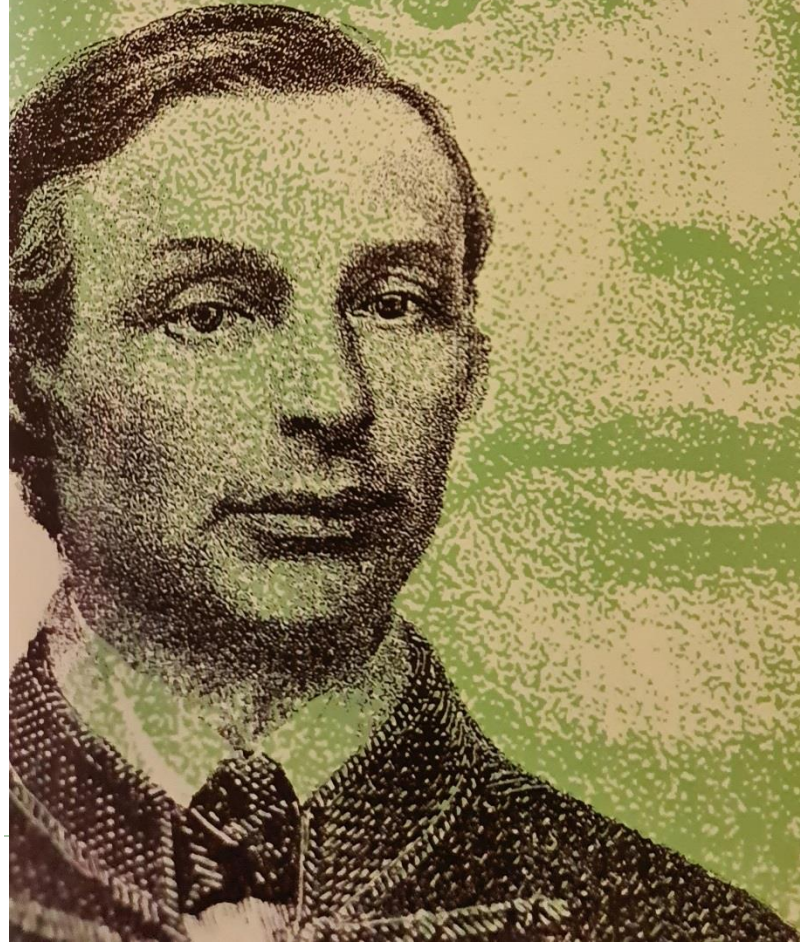
PAVOL ZEMKO A KOLEKTÍV

JÁN PALÁRIK BESKYDOV
- MILÁČIK SLOVENSKEHO NÁRODA

MARTIN TIMKO

PALÁRIK ŽIJE

Súborné dramatické dielo
Jána Palárika

Pavol Zemko

Haulikov inštitút
k Palárikovej dvestovke

1

PAVOL ZEMKO

JÁNOVI PALÁRIKOVI - DVESTOROČNÉMU JUBILANTOVI

1

PAVOL ZEMKO

VÝROČIA OSOBNOSTÍ HAULIKOVHO INŠTITÚTU

1

Rok 2022 – elektronické publikácie Haulikovho inštitútu

**Palárik aj ako
súčasť dejín
slovenskej
homiletiky**

**Palárik -
súčasť 5.etapy
dejín
slovenskej
homiletiky
(celkovo ich je
8 vývinových
etáp)**

PAVOL ZEMKO

**Radlinského
hlásanie
Božieho slova**

19 foriem hlásania Božieho slova

Homiletický slovník,
Torino – Bergamo, 2002

- ▶ Catechesi
- ▶ Cherigma
- ▶ Concione
- ▶ **Conferenza**
- ▶ Discorso
- ▶ Dottrina
- ▶ Elogio
- ▶ Esegesi
- ▶ Fervorino
- ▶ Istruzione
- ▶ **Omelia**
- ▶ Orazione
- ▶ Panegirica
- ▶ Parabola
- ▶ Parnesi
- ▶ **Praedica**
- ▶ Prontuario
- ▶ Sermone
- ▶ **Trattato**

Homiletické formy hlásania Božieho slova v Palárikovej dobe na Slovensku

---

U nás na Slovensku

- a) **Kázeň (tématická)**
(praedica)
- a) **Didaskália (poučná reč)**
(trattato)
- a) **Homília (liturgická)**
(omelia)
- a) **Konferenčné reči**
(conferenza)

Niektoré osobnosti dejín slovenskej homiletiky a slávnostné homílie, 2020

J. Em. Mons. Ján Chryzostom kardinál Korec, SJ – nitriansky biskup
spolu s autorom publikácie 16. januára 2015 v Nitre

ISBN 978-80-89979-21-9

PAVOL ZEMKO NIEKTORÉ OSOBNOSTI DEJÍN SLOVENSKEJ HOMILETIKY A SLÁVNOSTNÉ HOMÍLIE

PAVOL ZEMKO

NIEKTORÉ OSOBNOSTI DEJÍN
SLOVENSKEJ HOMILETIKY
A SLÁVNOSTNÉ HOMÍLIE

Homiletické pamiatky Janka Palárika

• KÁZNE

- O svätej povinnosti sl'úb kresť.
striezivosti učený zachovávať
- Kázeň o spovedi
- ▶ Kázaní I. na nedeli prvné postě
O prachu člověka
- ▶ Kázaní II. na nedeli druhú
v postě O smrtnosti člověka
- ▶ Kázaní III. na nedeli třetí v postě
O nesmrtnosti duše
- ▶ Kázaní IV. na nedeli štvrtú v
postě O určení člověka
- ▶ Kázaní V. na nedeli pátú v postě
O hrachu a cnosti

• DIDASKÁLIE

- Reč na sv. Jozefa, pestúna
Ježiše Krista o úpadnutí
náboženstva
- Slowo k nábožným pútníkům na
deň powýšení svatého Kríže na
hore Kalwárie Banské –
Šťávnické shromážděným
- Reč, ktorú pri slavných
zádušniciach dňa 31.ledna 1861
vo farskom chráme u sv. Anny v
Budíne odbavovaných za
zvečnelého v Prahe dňa 12 – ho
ledna 1861 Václava Hanku

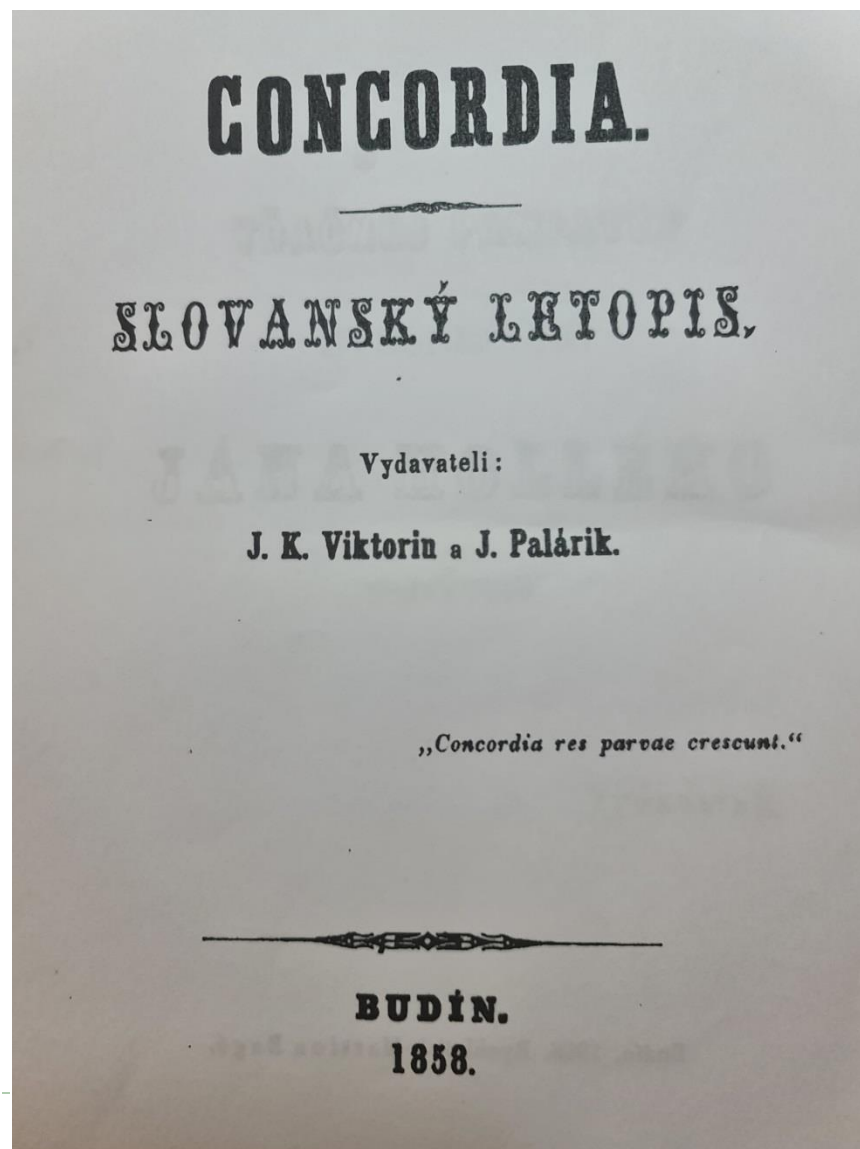

Pred pomíkom nad Hollého hrobom na cintoríne na Dobrej Vode

Reč pri odhalení pomníka Jána Hollého, 11.mája 1854

- ▶ **VIKTORÍN, J. K. – PALÁRIK, J.**
Concordia. Slovanský letopis, Budín: Rychlotisk Martina Bagó, 1858, 388 s.
- ▶ **Je vložená do Viktorínovho článku: Ján Hollý, na str. 87 – 132, má osem častí**

**1.časť Životopis
vdp. Jána Hollého
24.marca 1785
14.apríla 1849**

JÁN HOLLY.

**2.časť Prvé výročie básnikovej smrti,
14.apríla 1850, ustanovenie Výboru:**

- Dr. A. Radlinský - správca,**
- J.K. Viktorín – zapisovateľ**
- J. Palárik**
- J. Zimáný**

**a príprava na postavenie pomníka
s vyhlásením celonárodnej zbierky;
na práce dohliadal vdp. Juraj
Obermayer a Jozef Miloslav Hurban**

**Sochár
Ladislav Dunajský
z Budapešti
so slovenskými
koreňmi
navrhol Hollého
pomník,
za čo získal
uznanie v Pešti
aj vo Viedni**

P O Ž E H N A N I E

1 1 . V . 1 8 5 4

- ▶ **3.časť Sv. omša
v kostole,
sprievod
a požehnanie
pomníka
na cintoríne,
11.mája 1854,
Martin Lackovič,
dekan – farár
z Dobrej Vody**

- ▶ **4.časť Info
o štvorročnej
práci Výboru na
postavenie
pomníka
a spoločná
pieseň na slová
básne Josefa
Emanuela,
farára v Košeci**

► 5.časť

**Palárikova
didaskalická
reč; sp. pieseň,
slová L. Štúra;
sprievod do
kostola; obed
na fare –**

M. Lackovič

a pod lipou –

J. Obermayer

a L. Krchňák

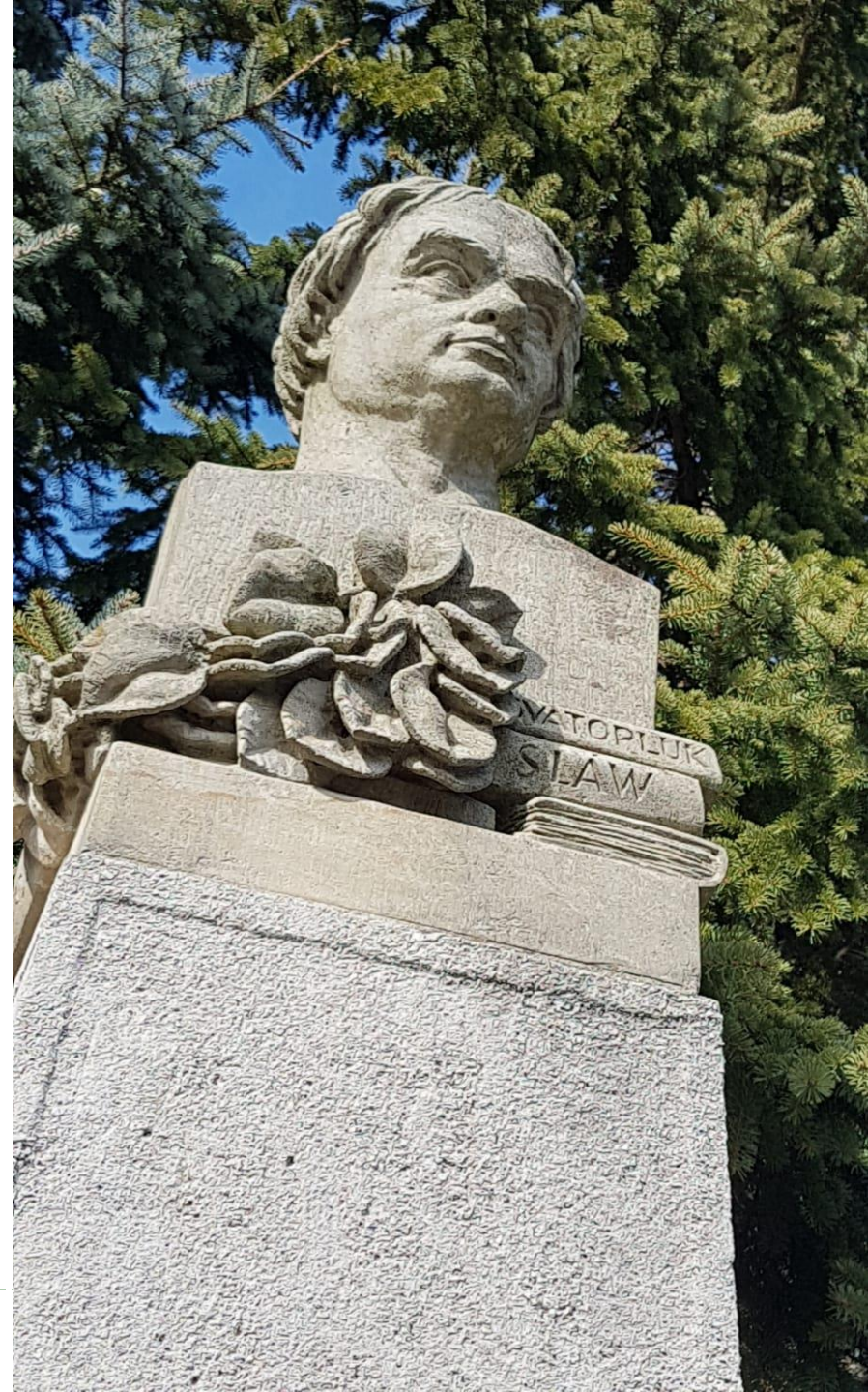
„Milí Páni! Nábožný Zástupě!

Keď na tomto svätom miestě, medzi hrobami mrtvých, kde všetko jedině pokoru a smutok dýcha, kde každý kopec, každá hrobľa, každá teměr hruda země slzami ľudským porosená jedině na srdca žalost, na posledný všetkého koniec, na pominutelnost, na smrť, na nicotu upomína, — keď pravím na tomto miestě smutku a pokory dnes veselšie tváre, prítomnost vážnych hosťov, sbory vel. duchovenstva a znaky jakejsi riedkej, neobyčajnej, radostnej slavnosti; spatrujem: cit podivenia zaujíma srdce moje a pýtam sa mimovoľně: čo je za príčina tohoto neobyčajného výjavu? — Ale neidem sa diviť Páni! bo hľa! uhlídam tu jeden hrob, ozdobený novým, nádherným pomníkom, ktorý má živo upamätuje, že nie všetko s hrobom sa končí, nie všetko sa mína, nie všetko je neuprositelnej smrti podrobeno; jeden hrob, chovajúci v sebe zpráchnivelé kosti jedného velikého muža, ktorý vo svojích výtečných dielach vyriekol, (Oda IX.) i skutkami splnil na sebe: že

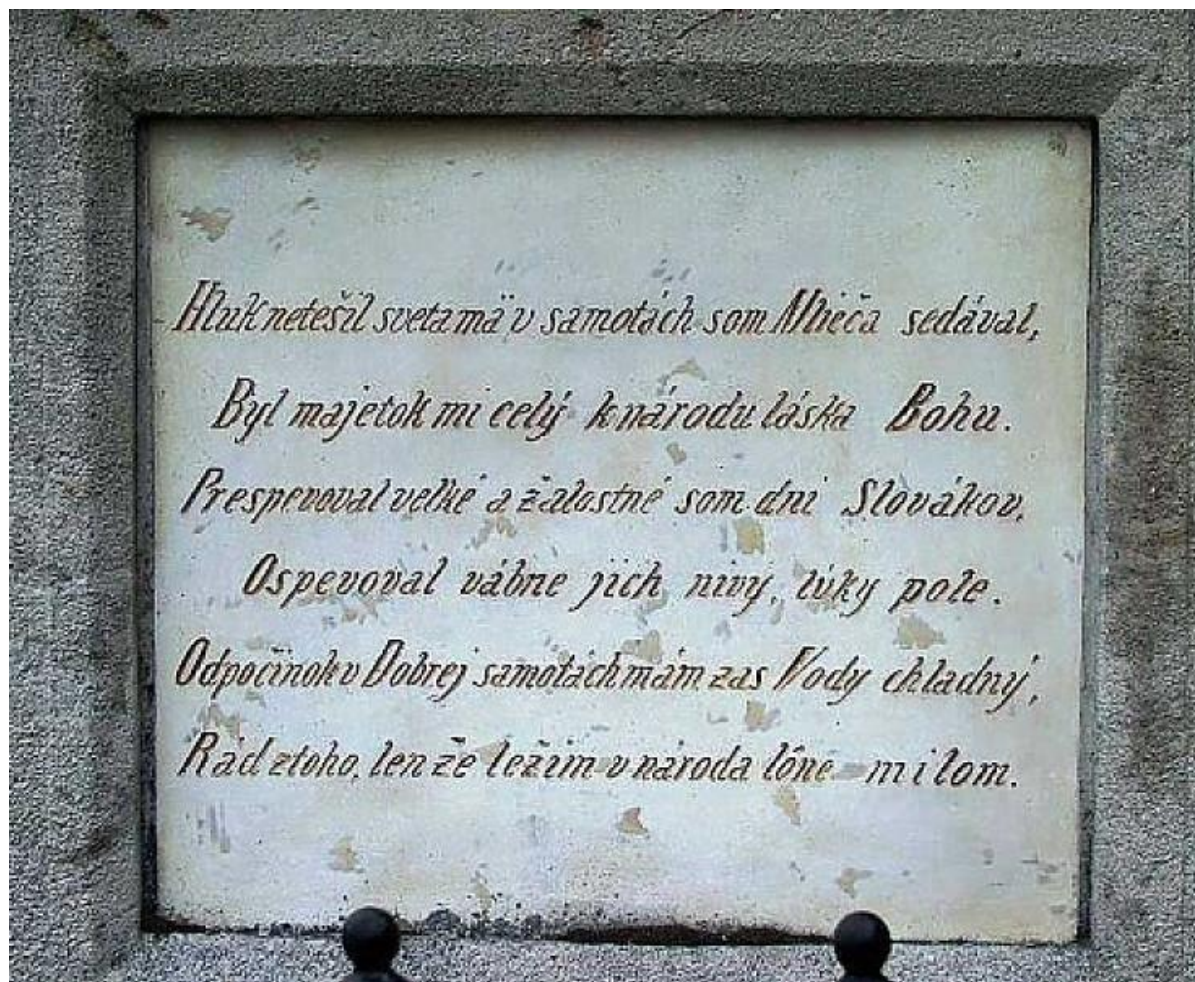
„Stálá len jediná je cnosť,
Tú prudký ani hrom, dlhý
Všetronným ani čas nepřelomí zubem.
Nech bár praskotavým celý
Svet zrúti sa valem, cnosť sama zostane.“

Tak jest Páni! cnosť jedině a zásluha jest to, čo nám z toho veľkého muža, rozumem Jána Hollého, slavného spisovateľa slov. pozústalo. Nie teda celý pomínul, nie celý do hrobu sklesnul; — „smrť vzala len smrtné a k čomu právo mala“ ale jeho duch, jeho cnosť,

► 6.časť Opis Dobrej Vody (maďarsky *Jókeö* = *dobrý kameň*, 4 hod cesty od Trnavy, 2 hod od Trstína) ako i opis samotného pomníka

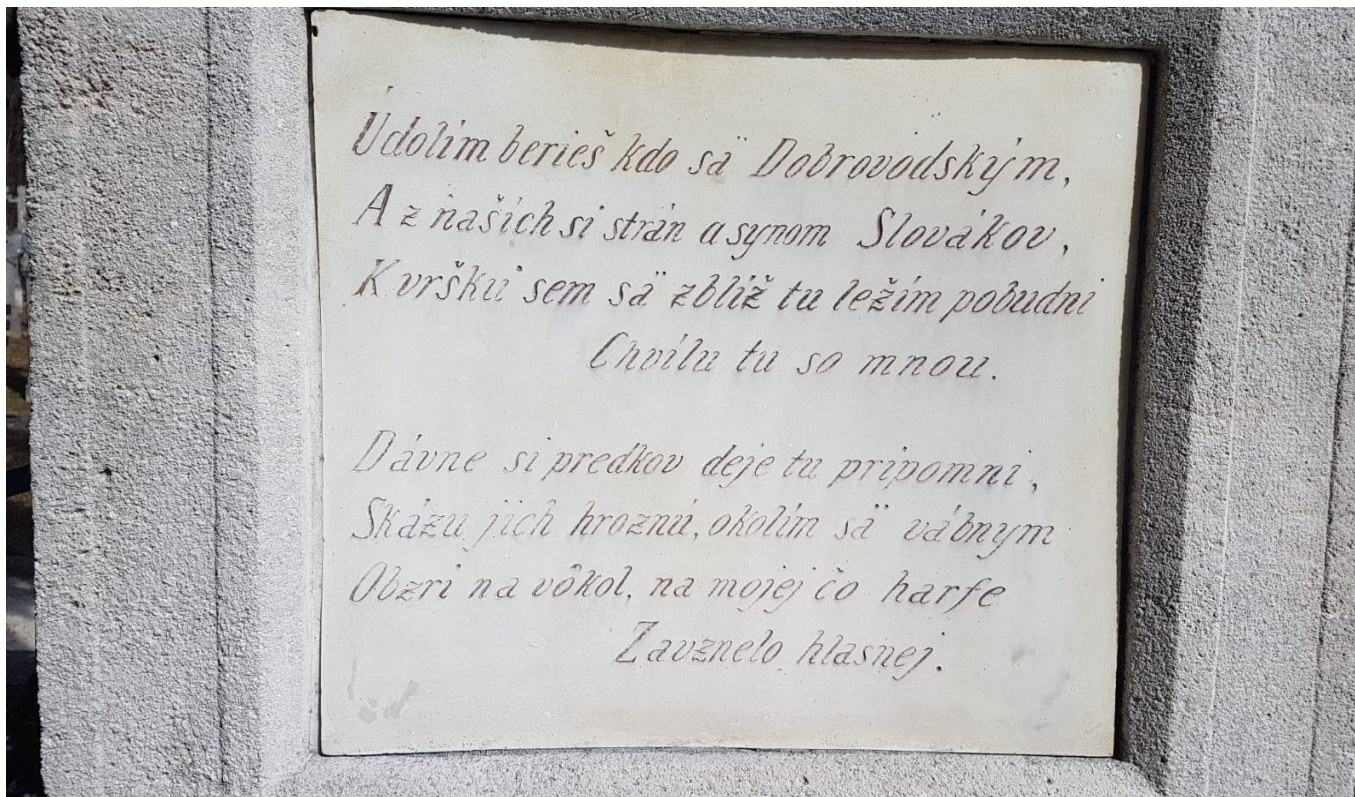

Na východ s veršami Ľ. Štúra...

Na západ s veršami L. Štúra...

7.časť Vyúčtovanie za práce

- ▶ Vyzbieralo sa 556 zlatých
  - ▶ Všetky práce stáli 499 zlatých 20 kreuzer
  - ▶ Zvýšilo 56 zlatých 40 kreuzer, ktoré boli uložené na knižku do súkromných rúk, ktoré boli určené na na udržiavanie pomníka
  - ▶ Najviac prispel Martin Hamuljak – 15 zl.
  - ▶ Vdp.Ján Palárik prispel sumou 4 zl. 44 kr.
  - ▶ Vdp.Jozef Karol Viktorín prispel sumou 3 zl.
-

**8.časť Napokon
vdp.Viktorín
prináša na
ôsmych
stranách
presný
abecedný
menoslovný
zoznam
473
dobrovoľných
darcov**

121

Poprsí Jána Hollého.

„Milí Páni! Nábožný Zástupě!

Keď na tomto svätom mieste, medzi hrobami mrtvých, kde všetko jedine pokoru a smutok dýcha, kde každý kopec, každá hrobľa, každá temer hruda země slzami ľudskými porosená jedine na srdca žalost, na posledný všetkého koniec, na pominutelnosť, na smrť, na nicotu upomína, — keď pravím na tomto mieste smutku a pokory dnes veselšie tváre, prítomnosť vážnych hosťov, sbory vel. duchovenstva a znaky jakejsi riedkej, neobyčajnej, radostnej slavnosti spatrujem: cit podivenia zaujíma srdce moje a pýtam sa mimovoľne: čo je za príčina tohoto neobyčajného výjavu? — Ale neidem sa diviť Páni! bo hľa! uhlídam tu jeden hrob, ozdobený novým, nádherným pomníkom, ktorý má živo upamätuje, že nie všetko s hrobom sa končí, nie všetko sa mína, nie všetko je neuprositeľnej smrti podrobeno; jeden hrob, chovajúci v sebe zpráchnivelé kosti jedného veľkého muža, ktorý vo svojich výtečných dielach vyriekol, (Oda IX.) i skutkami splnil na sebe: že

„Stálá len jediná je cnosť,
Tú prudký ani hrom, dlhý
Všetovným ani čas neprelomí zubem.
Nech bár praskotavým celý
Svet zrúti sa valem, c n o s ť sama zostane.“

Tak jest Páni! cnosť jedine a z á s l u h a jest to, čo nám z toho veľkého muža, rozumem Jána Hollého, slavného spisovateľa slov. pozústalo. Nie teda celý pomínul, nie celý do hrobu sklesnul; — „smrť vzala len smrtné a k čomu právo mala“ ale jeho duch, jeho cnosť,

**Concordia,
s. 108 - 112**

Katolícke noviny, 14. júna 1854, s. 196 - 198

Je otec otcom ľudským podobný, tým, ktorí z obľúbivosti jedného syna stránku vďačky trimajú, druhému ale sa tvrdými ukazuju; očpráve častokrát sa pridáva, že onen tvorbo držaný syn lásky otcovskej je hodnejší, nežli tamten obľúbený miláčik. Bob není tak stranný otec. Keď sa ti i gle wodi tu na zemi, tak to je len ťažko-kreminý sen, — žiaľ a ból, radosť a weseľosť sa tak rozprchujú, jako rannejšia mlha, alebo jako večerné červené nebo. Maj len malú trpezlivosť, spravuj sa dobre a pridržuj sa pravého (lebo to, čo čineno býwa, to není sen): tak potom uvidíš a sľušíš, jak sladký je Pán, jak on je dobrého otcovského srdca; on ti celý kapitál s bojnými interesešami wyplatí za wsečo to, w čom si tu na zemi nedostatok niešol; lebo jedno okamženie w nebi je wiacej, nežli tu na zemi tisíc rokov w najwätššom šťastí. — Wlasti a očeina tvoja je w nebesách, tu na zemi si toľko, čo wandrowný towarýš, který woblú hospodu, woblú prácu a plat woblú máwa, až tým sa z cudziny do otcovského domu nawráti; teprw tu býwa jako syn domu powažowaný a jako takowý w uctiwosti držaný. Preto ubohý pútníku, nadobudni dobrej mysle, powiňni hlavu twou a rozšíř srdce twoje, neuspokojuj sa s pohlou pozlákou a pawučinou zemských týchto radostí. Jak ony sú biedne a ničemné, najme pri obecnem čloweku? — Smradlawá pálenka na swadbách, na křtinách, na pohřebinách, křesťoch, w dny šařangowé a jarmočné! Daj mi Bože! máš w čom si twou radostí zakladať?! — Podnes sa ty wyššie nad tie smradlawé weseľosti, které ti židowské šenkárne pobáwajú; twoja radost má býti, w nebesách prebýwať, na které sa máš pripravowať, křoz wyhláwawanie Králowšwa Božieho a šprawedlnosti jeho. To je slowo len ku biednym a núdznym; awšak i bohatým sa dá něco powieđať.

Bohatý si zná wätššiu rozmanitosť w radostách a ozłossách přistrojiti, lebo má ku tomu špůsob. Peniaze ozłazuju celému swetu. Máš peniaze, tak len slowo, a ol sa ti naplní jedlami, piwnica winom, hudáci a dobriatelci sa ti hnedky do domu dostawia. Čo len zachceš, twojemu obweseľniu máš na pohotowe. Nečubno, že dobný záwistiplný okom na bohatého hľadi. Awšak toho? Mój milý boháč, i twoja radost a weseľosť siko sen, — řakto sa ti přidať može, že pri precitnu-twojej nynejšej opojnej radosti, najdeš sa bjednejšim edneho žobráka; najme keď twoje swedomie je biera-srdce twoje je tak špráhnuté, že w nom ani kwapka

citu náboženšého sa nenachádza. Napadá mi tu slowo Pána mójho ale i twojeho — chochy si ho i nečcel ugnat, — slowo: že ťažko je bohatému přist bo Králowšwa Božieho, a že sa ľahčejšie welblud pretiahne přes ucho ihně, nežliže bohatý wjde do Králowšwa nebeského.“ — Slowo to je nepochybne najme wteby, keď sa tak šprawuješ, jako onen rozłossný boháč, na kterého sa len snad rozpawmááš, — myslim ja tu na toho, před kterého dwerni na smetisku biedny Łazar wredami obšypawý ležal a hladom hynul, on ale pán boháč sa hořil jak mohol najškwostnejšie, pře biedneho Łazara nemajúc oka, ani řdca milosřdného w tele swojom wyřasenom. Konec jedného i druhého ti tuffim len eřše bude známý, lebo řa nedřzim za tak špřosřého, žeby si ani to nebył udržal w hlavě twojej z nauky křesťanskej wěku twojeho detinského: Ařpoň, keď si to už i zapomnuł, ařpoň sa řeraz na to rozpomináš, — řtaň sa ředa mřdřym, a pokud čas máš, udeřaj sebe přiařelow z mamony neřprawosti; — uřáž sa šřědrým ku biedným Łazarom, kterých řeraz je wřšade dořš, wřřak máš z čeho; pamáťaj, že dny zemřkej radosti, sú len řen řen, řrátko ony twřawajú, na které nasłěduje wřčná řkutownosť. Domyřli si, řakby te při přebudeni twojem wo wěčnowšti řtebou wyřerate, jeřřližeby si tam řo sebou nič nedoniesol? — Přeto řa dowřip. M. Č b t.

Řeč při odhalení pomníka Jána Hollého
křoz Š. Palárika držaná.

Milí Páni! Nábožný Zástupe!

Keď na tomto swätom mieste, medzi hřobami mřtwých, kde wsečo jedine pokoru a smutok dýchä, kde řakždý řopce, řakždä hřobľa, řakždä řemer hřuda zeme řlzami ľudskýchmi porosenä jedine na řdca řalosi, na posledni wsečného řonec, na pominutelnosť na smřř, na nicotu upomina, — keď prawim na tomto mieste smutku a pokory dnes weseľšie twäre, přitownosť wäžných hořřow, řbory wel. duřchowněřwa a řnaky řakřejř řiedkej, neobčřajnej, radostnej řlawnosťi špatřujem: cit pobitwenia zauřima řdce moje a pyťam sa mimowol'ne: čo je za přičina tohoto neobčřajného wyřawu? Ale neidem sa diřit Páni! — bo řla uřľedäm tu jeden hřob, ozdobený nowým, náđherným pomníkom, který má řiwo upamätuje, že nie wsečo hřobom sa řonči, nie wsečo sa miňa, nie wsečo je neu-

Štruktúra kázne (praedica)

ÚVOD

I. DIEL POJEDNANIE -

1. Výklad predmetu

2. Dokazovanie - a) dôkazy z authority –

Písmo, Otcovia, Cirkev

b) dôkazy z rozumu a z dejín

3. Vyvrátenie (ako dôkaz)

4. Naklonenie a pohnútky – a) doloženie

b) pohnútky

c) afekty

5. stručné opakovanie

II. DIEL POJEDNANIE -

1. Výklad predmetu

2. Dokazovanie - a) dôkazy z authority – Písmo, Otcovia, Cirkev

b) dôkazy z rozumu a z dejín

3. Vyvrátenie (ako dôkaz)

4. Naklonenie a pohnútky – a) doloženie

b) pohnútky

c) afekty

5. stručné opakovanie

III. DIEL POJEDNANIE -

1. Výklad predmetu

2. Dokazovanie - a) dôkazy z authority – Písmo, Otcovia, Cirkev

b) dôkazy z rozumu a z dejín

3. Vyvrátenie (ako dôkaz)

4. Naklonenie a pohnútky – a) doloženie

b) pohnútky

c) afekty

5. stručné opakovanie

ZÁVER

Štruktúra homílie (omelia)

Rečnícke oslovenie

1. Antropologická indukcia
2. Kerygma
3. Didaskália
4. Parakléza
  - eschata – pohľad Cirkvi na Krista
  - profétie – všímanie znamenia čias
5. Mystagógia
6. Antropocentrická dedukcia

► Záver

Štruktúra didaskálie (trattato)

---

1. Úvod oslovením

2. Pojednanie didaskalickým traktátom

3. Záver

**Odstup to, - tu už hlä na jeho hrobe stojí
pomník našej powďäčnej uznalosti a hlubokej
úcty; - nech rozumejú jazyci – a dozvedia sä
národy, - že už i Slowák do rädu
vzdelanjších národov wstupuje, priznáwajúc
sä tu svojej oswete a wzdelanosti, ktorú
svojim spisowatel'om podäkowat' má. –
Nášmu ale wýtečnému básnikowi, o národ
swôj tak vysoko zaslúžilému Jánú Hollému
nech zahučí „wečnája pamät' a sláwa!“**

Ján Palárik

JÁN BESKYDOV:

Incognito.

**Veselohra ve troch jednaniach s predihrou,
Concordia, s. 281 - 378**

- ▶ **Svornost'**
- ▶ **Vlast' slovenská**
- ▶ **L'ud slovenský**
- ▶ **Spěv slovenský**
- ▶ **Slovenčina**

PREKLAD Z POL'SHTINY

- ▶ **To ja l'úbim**
- ▶ **To ja ne'lúbim**

**Palárikove
básne
v
Concordii**

**Ďakujem
za Vašu
pozornosť!**

